

A középfokú szakképzés duális modellje győri autóiipari vállalatoknál

Dr. Pongrácz Attila PhD adjunktus, megbízott kutató

Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, pongrazc@atif.hu

Összefoglaló

2013 óta egyre több diák tanul Magyarországon is az ún. duális szakképzési modellben, ami úgy tűnik, nem csak egy újabb múltó oktatáspolitikai (divat)irányzat, hanem komoly hazai és európai előzményekre visszanyúló, korunk munkaerő-piaci igényeire választ adni képes képzési rendszer. Győrben több olyan, hazai és nemzetközi szinten is meghatározó autóiipari vállalat tevékenykedik, amely élen jár a duális képzés megvalósításában, támogatásában. Tanulmányunkban vázlatosan utalunk a duális szakképzés hazai történeti és törvényi hátterére, bemutatjuk a diák – szülő – munkaadó együttműködésének a legfontosabb pontjait, valamint néhány győri vállalati példát is ismertetünk.

Kulcsszavak: szakképzés, duális képzés, vállalati szakmai gyakorlat

The Dual Vocational Education and Training (VET) model at enterprises of automotive industry in Győr

Abstract

Since 2013 more and more students are studying in Hungary in the dual vocational education and training model in Hungary. This formation system does not appear to be another short-lived fashionable trend of the educational policy, but much rather a serious teaching system that goes back to both national and European antecedents and is capable of meeting the requirements and challenges of today's labour market. In Győr, there are several enterprises of automotive industry determinant on both national and international levels that are leading in realizing, implementing and assisting or supporting dual vocational education and training. In this study of ours we give a brief summary on both the historical and legal background of the hungarian dual vocational education and training, present the main points of the student–parent–employer co-operation as well as the local experience gained on this practice-oriented model – based on concrete and factual company examples.

Keywords: Vocational Education and Training, Dual VET, corporate internship - professional practice

1. Bevezetés

Az elmúlt években a szakemberképzéssel kapcsolatos, egyik leggyakrabban emlegetett szakkifejezés a duális képzés. Ma Magyarországon mintegy 100 ezer diák vesz részt a szakmunkásképzésben, akik közül 50 ezren a komoly hazai előzményekkel is rendelkező, de manapság német mintájúként emlegetett duális szakképzési rendszerben tanulnak. Az ország szinte minden pontján elérhető már ez a képzési modell, aminek az előnyei (ingyenes, gyakorlatorientált, egy konkrét munkahelyekhez kapcsolódó, az elhelyezkedési esélyeket nagyban növelő, a diákok számára versenyképes tudást biztosító) nyilvánvalóak. Ezeket a törekvéseket a munkaerőpiac is visszaigazolja, hiszen jelentősen megnövelheti a szakmunkások elhelyezkedési esélyét, ha tanulmányaik alatt egy konkrét (termelő) vállalatnál naprakész és versenyképes gyakorlati szaktudást szereznek.¹⁵

Győrben számos olyan, hazai és nemzetközi szinten is meghatározó, első sorban az autóiparhoz kötődő vállalat tevékenykedik, amely élen jár a duális képzés megvalósításában, támogatásában.¹⁶ Az alábbiakban vázlatosan összefoglaljuk a duális szakképzés történeti és törvényi hátterét, ismertetjük a diák – szülő – munkaadó együttműködésének a legfontosabb pontjait, valamint néhány győri vállalati jó gyakorlatot is bemutatunk.

2. A hazai szakoktatás előzményei

Az elmúlt években a hazai szakképzési rendszer átalakításának – fejlesztésének fókuszában a duális rendszerű képzés megteremtése és kiszélesítése állt. Visszatekintve a magyar és az európai szakoktatás történetére, jól látható, hogy a szervezett keretekben folyó szak(ma)oktatás tulajdonképpen mindig is gyakorlatorientált volt. A középkori Európában a szellemi és a gyakorlati tudás műhelyei a kolostorok voltak, lakói magas szinten műveltek számos különleges, vagy éppen hétköznapi tevékenységet (gyógynövénytermesztés, sörfőzés, kertészkedés, kézművesség, stb.), ugyanakkor tevékenységük fókuszában nem a különféle kétkezi szakmák művelőinek a felkészítése állt.¹⁷ A szervezett szakképzés a céhek megjelenéséhez köthető, amelyek működése, munkavégzése és a szakemberek (a leendő iparos legények, majd mesterek) kinevelése (a tanoncok képzési ideje - jellemzően 2-5 év-, az elvárt mennyiségű és minőségű elkészítendő munka, a „szabadulás” és a mesterré avatási szertartás menete, stb.) szigorú szabályok alapján történt. Az elemi szintű népoktatás igényének a megszületése (XVIII. sz. második fele) és az egyes szakmák növekvő tudásanyaga és differenciálódása szükségessé tette, hogy a gyakorlati szakmai tudáson túl elméleti ismereteket is oktassanak. Az ipari forradalom, azaz a gazdaság fejlődése magával

¹⁵ Bár olyan kutatási eredmények is napvilágot láttak, melyek megkérdőjelezzik mindezt. V. ö.: Horn Dániel: A szakiskolai tanoncképzés rövid távú munkelő-piaci hatásai. Közgazdasági Szemle. LXI. évf. 2014. szeptember. 975-999.

¹⁶ Tanulmányunkban a középfokú szakemberképzésre fókuszálunk, ugyanakkor jelezzük, hogy Győrben élen jártak a felsőfokú duális képzés elindításában is. Lásd bővebben: Mészáros Attila szerk. (2013): A hazai felsőoktatás fejlesztése. Duális mérnökképzés megvalósítása Magyarországon. Universitas-Győr Nonprofit Kft. A vonatkozó nemzetközi tapasztalatokról lásd: Palkovics László, Jósvai János (2013): A duális felsőfokú képzés nemzetközi tapasztalatai. In: Mészáros Attila szerk. (2013): I. m. 36-52.

¹⁷ A szakoktatás történetét elsősorban Szabó Gábor (1997): A duális képzés rendszere és a projekt orientált képzés kapcsolata című munkája alapján foglaljuk össze.

húzta az oktatási rendszert, azon belül a szakképzést is.¹⁸ A reformkor a politikai változások mellett az ipari-, és műszaki oktatás vonatkozásában is komoly előrelépést jelentett. A Kiegyezést követően az 1872-es ipartörvény volt az első érdemi eredményeket hozó lépés az államilag szervezett, iskolarendszerű szakképzés terén, amiben már láthatóak voltak a duális rendszer alapjai is.

1892-ben megalakult az Országos Iparoktatási Tanács, amely 1900-tól Országos Ipari és Kereskedelmi Tanács néven működött, és felügyelte a kereskedelmi szakoktatást is. Tevékenységébe tartozott az iparoktatási programok kidolgozása, az iparostanonc-iskolai, ipari tanfolyami és a tankönyvbírálati szabályzatok megalkotása, valamint a különböző szakiskolák és kézműves iskolák tanterveinek és szervezeti szabályainak a létrehozása. Külön gondot fordítottak a nőnevelésre is, hiszen egyre nagyobb arányban jelentek meg lányok is az ipari és kereskedelmi képzési területen. Ebből a szempontból külön is érdekes az a párhuzam, amely napjainkban is megfigyelhető, miszerint egyre több, korábban „férfias” szakmában jelennek meg lányok is a diákok és a későbbi munkavállalók között.

2. 1. Szakoktatásunk és szakmunkásképzésünk a „rövid” XX. században

A két világháború közti hazai szakképzés irányelveit a Klebelsberg-i oktatáspolitikai keresztény-nemzeti gondolata alapján fogalmazták meg. A szakmaoktatás alapvetően két fő területre, az iparra és a mezőgazdaságra fókuszált. Az ipari szakmunkás képzést évtizedekig az 1884-es XVII. törvény szabályozta, amely az 1922-ben kiadott XII. törvény módosításaival már mutatja a duális jelleget, illetve a vállalati szféra bekapcsol(ód)ását a szakképzésbe. A törvény 113. §-a kimondja, hogy „*Tanonciskolákat (tanonctanfolyamokat) (112. §) a községeken és az államon felül, az ipari és kereskedelmi érdekképviseltek, ipari vagy kereskedelmi vállalatok tulajdonosai, valamint felekezetek is létesíthetnek, amennyiben erre a vallás- és közoktatásügyi minisztertől engedélyt kapnak.*”¹⁹

A II. világháborút követően a társadalmi szerkezet átrendeződésével párhuzamosan változott a hazai iskolarendszer és azon belül a szakképzés szerkezete is. A szakképzési rendszer átalakulásának a jogszabályi háttérét az 1949. évi IV. törvénycikk az iparostanulókról és a kereskedőtanulókról²⁰ jelentette. A korábbi tanoncot, inast ettől kezdve nevezték iparos (ipari) tanulónak. A duális képzési modell ebben a rendszerben is benne van, hiszen (1. §(1) az „*Iparostanuló vagy kereskedőtanuló az, aki ipari, illetőleg kereskedelmi üzemhez (üzletház) abból a célból szerződik, hogy elsajátítsa azt a készséget és azokat a szakmai ismereteket, amelyeket az illető ipari vagy kereskedelmi szakmában a kezdő segédttől (szakmunkástól) meg lehet kívánni. (...); 2. § (2) A tanulóviszony a tanulószerveződésen (11-17. §) alapul; a tanulóviszony alatt a tanuló kiképzése részben a munkáltató üzemében (üzletében), részben az iparostanulók, illetőleg a kereskedőtanulók képzésére szolgáló iskolában történik.*

¹⁸ Lásd még: Horváth Márton (2006): A hazai szakképzés és mérnöktanárképzés kultúrtörténete. In: Benedek András szerk. (2006): A szakképzéspedagógia alapkérdései. Budapest: Typotex, 13-15.

¹⁹ 1922. évi XII. törvénycikk az 1884. évi XVII. törvénycikkbe iktatott ipartörvény módosításáról. A törvény teljes szövegét lásd: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=7523> (2015. július 30.).

²⁰ <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=8349> (2015. július 30.).

Az oktatási rendszer és azon belül a szakképzés átalakítását nemcsak pl. a nyolc osztályos általános iskola bevezetése mutatta látványosan, hanem a nagyüzemek és vállalatok állami kézbe kerülése, valamint a nagymértékű iparosítás miatt is megnövekedett a szakemberigény is szükségessé tette. Ahogy az iparosításban, úgy sajnos a kapcsolódó iskolafejlesztésben is jellemzőek voltak a kellően nem átgondolt, a „haladás” érdekében végrehajtott változtatások, valamint a politikai - hatalmi érdekek miatt sokszor nem voltak egyértelmű fenntartói viszonyok (pl. hogy egy adott szakmát oktató iskolák az oktatási tárcához, vagy a kapcsolódó szakminisztériumhoz tartozzanak).

A korszak szintén fontos változásához tartozik az ipari, mezőgazdasági és közgazdasági technikumok létrehozása az 1951/52-es tanévtől, amelyek középfokú szakembereket képeztek a gazdaság számára. Ez az új típusú, 3, majd 4 éves képzési idővel szervezett iskola a szakmai és a közismereti tudás megszerzése által egyrészt a szakmunkások és a mérnökök közti középvezetői munkakörök betöltésére, másrészt a főiskolai, egyetemi továbbtanulásra is felkészítette a tanulókat. Ezt az iskolatípust az 1961. évi III. törvényben is nevesítik,²¹ és az ipari technikumok még 1969-ig működtek, de jelentőségében túlnőtt rajta a szakközépiskola, mint középfokú iskolatípus, amely érettségit és szakmunkás bizonyítványt is nyújtott. Megállapítható tehát, hogy az 1960-as évekre kialakult az alapfokú oktatást követő, 3-4 iskolaév alatt elvégezhető oktatási kínálat: a középfokú oktatás gimnáziumokban, szakközépiskolákban és technikumokban történik, míg jelen van az ún. szakmunkás-tanuló képzés is. A szakképzés palettáján újabb színfoltot jelentettek a szakiskolák, amelyekről az 1985. évi oktatási (I.) törvény szólt. Egyfajta duális képzési rendszer működött tehát abban az időben is, ugyanakkor a monolit államberendezkedés és a valós versenyt erősen korlátozó gazdasági rendszer miatt a szakember képzés struktúrája és társadalmi megbecsültsége is természetesen elmaradt Európa gazdaságilag fejlettebb részétől. Az iskolarendszer átfogó fejlesztéséért a Művelődési Minisztérium, a szakképzés tartalmának korszerűsítéséért pedig a szakminisztériumok voltak felelősek. Kialakult a gyakorlati képzés viszonylag hatékony módja is, amely szerint a tanulmányok elején, az alapképzés során iskolai vagy vállalati tanműhelyekben, később pedig „élesben”, egy adott vállalat üzemi termelésébe, mindennapi munkavégzésébe bekapcsolódva történt. Jól látható tehát, hogy a nyolcvanas évek közepétől is történtek olyan változások, amelyek közelítettek a valódi duális képzéshez, de a hamarosan bekövetkező rendszerváltás alapjaiban érintette a szakképzést is.

Komoly gondot jelentett, hogy a világban megtapasztalható, egyre gyorsuló technikai fejlődést nem tudták sem az iskolák (pl. az 1990-es évek fordulójára a 2600-féle szakképzési tankönyv 80%-a elavult), sem az üzemek (gépek, berendezések, technológia) követni. Találón fogalmazta meg azokra az évtizedekre (de kijelenthetjük, hogy napjainkra is vonatkoztathatóan) a szülők kialakult és hangoztatott véleményét Szűcs Pál, miszerint „*a szakképzés fontos dolog, de inkább csak a szomszéd gyereke járjon oda.*”²²

²¹ 1961. évi III. törvény a Magyar Népköztársaság oktatási rendszeréről. „10. § (1) A középfokú oktatás gimnáziumokban, szakközépiskolákban és technikumokban történik.” <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=8436> (2015. február 02.).

²² Szűcs Pál (1992): Szakképzés az ezredfordulón. Tankönyvkiadó. Budapest. 51.

2. 2. A rendszerváltozás és a hazai szakkemberképzés

A rendszerváltás előbb vagy utóbb, de alapjaiban érintette az ország gazdasági és társadalmi életének minden területét, így a szakképzést is. Már az 1980-as évek második felétől történtek kísérletek a szakképzés megreformálása és az érezhető új igények kielégítésére (pl. az ún. világbanki projekt, az adaptív szakképzés, az integrált szakképzés, valamint az IPOSZ osztályok)²³ Az elmúlt negyedszázad hazai, szakképzéssel összefüggő főbb állomásait és fordulópontjait Szilágyi János, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara képzési igazgatója így foglalta össze:

- 1990–1992: a nagyüzemi képzőhelyek megszűnése, válságmenedzselés;
- 1993–1996: a szakképzési és kamarai törvények megszületése, szakképzési konszolidáció;
- 1997–1998: a szakképzés új fejlődési pályára állítása, a szakképzett munkaerő iránti kereslet növekedése, az uniós csatlakozásra történő felkészülés;
- 1998–2002: a NAT és a kerettantervi rendszer, valamint a szakiskolai képzés bevezetése;
- 2003–2009: válságjelenségek a magyar szakképzésben, helyben topogás, szakképzési barkácsolás;
- 2010–2013: a fordulat időszaka, a duális szakképzés bevezetése;²⁴
- 2014-től a duális szakképzés teljes körű kiterjesztése.²⁵

A rendszer fontos eleme az Országos Képzési Jegyzék (OKJ)²⁶ is, amely tartalmazza az állam által elismert szakképesítéseket. A szakképzés és azon belül a duális képzés jogszabályi környezetének a kialakítása, fejlesztése nyilvánvalóan nem lezárt folyamat, és szükségesek lesznek még további finomítások. Kétségtelen azonban, hogy az elmúlt években sikerült egy olyan irányba elindulni, amely –összhangban az európai tendenciákkal-²⁷ megteremtheti az alapját annak, hogy a gazdasági és társadalmi érdekek figyelembe vételével történjen a szakképzés fejlesztése.²⁸ Az is lényeges szempont, hogy a duális képzési struktúrában, azon

²³ V. ö.: Szabó Gábor (1997): I. m. 30-37.

²⁴ Bihall Tamás (2011): A modern három éves szakmunkásképzés bevezetése Magyarországon. Szakképzési Szemle. XXVII. évf. 2011/1. 5-25.; Dávid János (2011): Érvek a duális szakképzés koncepciójának gazdagításához. Szakképzési Szemle. XXVII. évf. 2011/1. 33-41.; Parragh László (2013): A duális szakképzés bevezetése Magyarországon. Szak- és felnőttképzés. 2013. II. évfolyam. 7-8. szám. 9-11.

²⁵ Szilágyi János (2014): Duális képzéssel a munka világába. Az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szerepvállalása a duális képzés kialakításában. Szak- és felnőttképzés. 2014. III. évf. Tanévnyitó. 14-16.

²⁶ Az OKJ-t lásd bővebben: https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=297 (2015. július 30.).

²⁷ V. ö.: A szakoktatás és -képzés támogatása Európában (2012): A Bruges-i Közlemény. Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala.; Gondoljuk újra az oktatást stratégia (2012). Európai Bizottság, 2012. november 20. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1233_hu.htm); Európa Tanács 2013. június 27-28-i következtetései az „Ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelemlről” (http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-13-314_hu.doc).

²⁸ A középfokú szakképzési rendszer irányváltásairól lásd bővebben: Vámosi Tamás (2011): Képzés, tudás, munka. A magyar szak- és felnőttképzési rendszer szerepe és funkciója a társadalmi-gazdasági

belül is a tanulószerepében a szakképzés leginkább érintett szereplői, a diákok, a szülők, valamint a vállalatok is megtalálhatják a számukra előnyös szempontokat.²⁹

3. Győri vállalatok a duális szakképzési rendszerben

Győr, mint a hazai gazdaság egyik meghatározó központja, földrajzi helyzetéből és (gazdaság)történeti múltjából adódóan is minden korszakban élen járt az innovációban. A szakképzés vonatkozásában olyan kiemelkedő vállalatok jelentették a gyakorlatorientált és minőségi szakemberképzés előzményeit, mint az 1896-ban alapított Rába gyár.³⁰ Többek között ezen értékekre alapozva jelentek meg a rendszerváltást követően azok a külföldi nagyvállalatok, akik az itteni, nemzetközi mércével mérve is kiemelkedően képzett munkaerőre számítottak. A város és a régió kamarai kultúrája is kiemelkedő, amely többek között az országosan is modellértékű Győr-Moson-Sopron Megyei Pályaorientációs Konzorcium pályaválasztást segítő tevékenységével támogatja a tagvállalatokat.³¹ A Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság 2013-2020 közötti időszakra megfogalmazott megyei szakképzés-fejlesztési koncepciója is biztos hátteret jelent a duális szakképzési gyakorlat és a Győri Autóipari Életpályamodell számára.³² Tanulmányunkban a továbbiakban két olyan vállalat és egy klaszter duális szakképzés területén és érdekében kifejtett tevékenységét ismertetjük, amely modellként szolgálhat országos szinten is a közép- és felsőfokú szakemberképzés számára.

1. ábra: A Győri Autóipari Életpályamodell

Figure No.1: Career-model of the Automotive Industry in Győr

Forrás: http://gyor-moson-sopron.munka.hu/resource.aspx?resourceID=gyor_autoiapri_pdf.

3. 1. Az Audi Hungaria Motor Kft. duális szakképzési gyakorlata

térben a 21. század elején. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó. 14-18., 65-124. Lásd még: Nyéki Lajos: A duális szakképzés jogszabályi környezete. In: Mészáros Attila szerk. (2013): I. m. 11-35.

²⁹ Lásd bővebben: <http://dualis.hu/informacio/szulo-vagyok>; <http://dualis.hu/informacio/diak-vagyok> (2015).

³⁰ <http://www.raba.hu/cegtortenet.html>

³¹ A Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara pályaválasztást támogató tevékenysége modellértékű. A „Pályaválasztásról mindenkinek” (2013) és a „Szakmakináló általános iskolásoknak” (2014) című, szülőknek és diákoknak szóló tájékoztató kiadványaik nagy népszerűségnek örvendenek. (<http://www.gymskik.hu/upload/gymskik/szakmakinalo/>).

³² Győr-Moson-Sopron Megyei Szakképzés-fejlesztési koncepció 2013-2020 (2013). BHF Európa Kft. Győr. (<http://www.gymskik.hu/hu/letoltes/7741/8445b>).

A világ legnagyobb motorgyáráként nyilvántartott német vállalat 1993-ban telepedett le Győrbe.³³ Kezdetől fogva elkötelezett volt a város és a régió fejlődésében, így bekapcsolódott a szakemberképzésbe is.³⁴ A 2001 óta működtetett duális szakképzése keretében több mint 1400 szakmunkástanuló sajátította el szakmáját, akik átfogó és versenyképes szaktudással léphettek be a magyar munkaerőpiacra. Az elmúlt évek statisztikái alapján a náluk végzett tanulók túlnyomó többsége az Alma Mater vállalatnál kezdte meg a szakmai pályafutását, ahol hosszú távú biztos munkahelyekre, vonzó szakmai fejlődési lehetőségekre és akár nemzetközi karrierre is számíthatnak. A vállalat szakmunkástanulói kiváló teljesítményt nyújtottak a legutóbbi, 2014-es Szakma Sztár fesztiválon, valamint a Szakma Kiváló Tanulója Versenyen is.³⁵

A duális szakképzés keretében 2014-ben a vállalatnál 250 szakmunkástanuló képzése zajlott 13 különböző elektronikai és fémipari szakmában. A gyakorlatorientált szakmunkásképzésben történő szerepvállalás része a vállalat hosszú távú személyügyi stratégiájának. Ennek érdekében együttműködik a győri Lukács Sándor Mechatronikai és Gépészeti Szakképző Iskola és Kollégiummal, a Pattantyús Ábrahám Géza Ipari Szakközépiskola és Általános Művelődési Központtal és a Kossuth Lajos Ipari Szakközép-, Szakiskola és Kollégiummal. Az szakmunkástanulók az adott iskolában sajátítják el az elméleti ismereteket, míg a szakmai gyakorlati képzésre a megfelelő előtanulmányokat követően a vállalat saját, 2011-ben átadott, világszínvonalon felszerelt Projekt- és Oktatóközpontjában, valamint a termelésben kerül sor. A kiemelkedő képzési színvonalat igazolta az is, hogy 2014-ben az Audi Hungaria nyerte el a Német-Magyar Ipari- és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) szakképzési díját. A díj alapítójának a célja az volt, hogy olyan projekteket és kezdeményezéseket ismerjenek el, amelyek jelentős mértékben és példaértékű módon segítik elő a gyakorlatorientált szakképzést Magyarországon.³⁶ Ez a hatékony gyakorlati képzési struktúra több évtizede jól működik számos európai országban, melyek közül Németország kiemelkedik. *"Nem kávét főzünk vagy fénymásolunk, hanem valódi munkát végzünk"*- mondta egy interjúban egy német fiatalember, aki szintén duális képzésben sajátította el a szakmáját.³⁷ A német „slágertermék”-nek is nevezett duális szakképzési modellre mint a fiatalkori munkanélküliség csökkentésének a hatékony eszközére is tekintenek az uniós tagországok. Ugyanakkor tévedés lenne azt hinni, hogy a német modellt változtatás nélkül kellene átvenni, hiszen minden országnak a saját oktatási, gazdasági adottságai és elképzelései alapján kell alakítania a képzési modellt, figyelembe véve a bevonható vállalatok kultúráját és törekvéseit. A Magyarországon működő német vállalatok jó példával járnak elől, de a magyar kormány arra törekszik, hogy középtávon a

³³ <http://www.audi.hu/>

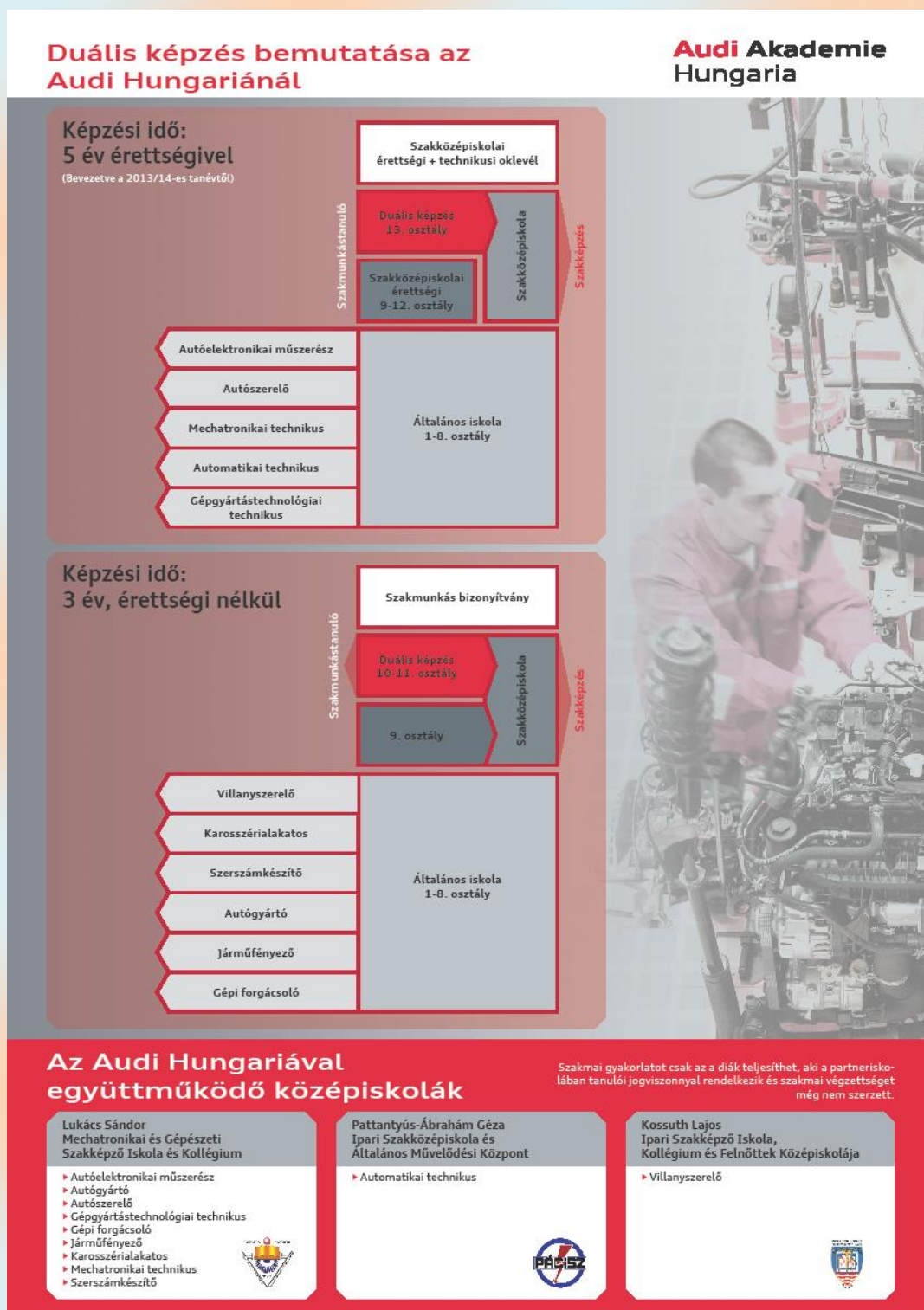
³⁴ <http://audi.hu/szakkepzes/>

³⁵ „Stafétaátadás a szakképzésben” (2014). Audi Mobil. 2014. július. 32.; <http://www.autopro.hu/gyartok/Audi-versenyeredmenyek-igazoljak-a-dualis-kepzesunk-szinvonalat/9583/> (2015. június 23.).

³⁶ <http://www.autopro.hu/oktatas/Az-Audi-Hungaria-dualis-kepzeset-dijaztak/8994/> (2015. január 8.).

³⁷ Orosz Márta (2013): *"Nem kávét főzünk vagy fénymásolunk, hanem valódi munkát végzünk"* http://eduline.hu/felnottkepzes/2013/12/6/Dualis_szakkepzes_Nemetország_AEAKHH (2014. október 15.).

jelenlegi 8 ezerről 20 ezerre emelkedjen a szakképzésben részt vevő gazdálkodó szervezetek száma, és 50 ezer helyett 70 ezer diákot oktathassanak a gyakorlati képzési helyeken.³⁸

2. ábra: A duális képzési rendszer az Audi Hungaria Motor Kft-ben
Figure No.2: Presentation of the dual education system at Audi Hungaria

Forrás: http://www.audi-akademie.hu/index.php?site_id=538

³⁸ http://eduline.hu/felnottkepzes/2015/1/30/Varga_Mihaly_szerint_egy_rossz_diplomanal_t_ECIDI5
(2015. február 5.)

3. 3. Duális képzés a NEMAK Kft-nél

A Nemak-cégcsoport³⁹ a világ legnagyobb független, azaz nem autógyártó vállalathoz tartozó hengerfej- és motorblokkgyártó kapacitásával rendelkezik. A több kontinensen lévő 34 üzeme 48 járműgyárral áll üzleti kapcsolatban, amelyek közé tartozik az Audi, a BMW, az Opel és a Renault is. A győri gyár évente 2,5 millió hengerfejet gyárt, és csaknem 900 embert foglalkoztat. 2009 óta saját szakember képzést indítottak, amelyben eddig több mint 100 fő vett részt. 2014-ben 27 diák alapozta meg a gyárban a gyakorlati ismereteit. 2015. január 27-én stratégiai együttműködési megállapodást kötöttek a magyar kormányval, többek között a középfokú fémipari szakképzés támogatásáról.⁴⁰

Egy speciális területen, a melegüzemi (fémöntödei) szakmában van szüksége szakemberekre a győri üzemnek, ugyanakkor az ország gazdasági szerkezetének rendszerváltást követő átalakulása miatt egy időben visszaesett a nehézipari szakemberek iránti kereslet, így mára eltűntek a kapcsolódó képzések is. Öntőszak hosszú évek óta országosan sem indult, így az öntészeti iparágban napjainkra súlyos szakemberhiány alakult ki, ami a fejlesztésekben gondolkodó öntödei vállalkozásokat egyértelműen gátolja a növekedésben. A Magyar Öntészeti Szövetség⁴¹ és a Nemak közös érdeke az volt, hogy az öntő szakmát visszavezesse az Országos Képzési Jegyzékbe. 2009-ben a vállalat kezdeményezésére indult el az a szakmai egyeztetés-sorozat, amelyben a magyarországi öntődék mellett szerepet kaptak közép- és felsőfokú oktatási intézmények, Győr város önkormányzata és az illetékes kormányzati szervek is. Mindennek eredményeként 2012-ben a győri Lukács Sándor Mechatronikai és Gépészeti Szakképző Iskola és Kollégium járműipari fémalkatrész-gyártó szakot indított az év szeptemberében. A vállalat a gyakorlati képzés során a diákokat egy újonnan létrehozott, három egységből álló oktatóbázisban képezi, ahol tanterem, tréning szoba és öltöző is rendelkezésre áll. A Nemak a járműipari fémalkatrész-gyártó szak mellett további hat szakma tanulóját fogadja: a Lukács Sándor Iskolából duális képzés keretein belül melegüzemi szakos, szerszámkészítő, gépi forgácsoló, gépgyártás-technológiai technikus és mechatronikai technikus tanulók, míg a szintén győri Pattantyús Ábrahám Géza Ipari Szakközépiskola és Általános Művelődési Központból automatika technikus és erősáramú elektrotechnikus diákok érkeznek a céghez. A vállalat számára nemcsak azért előnyös a hiányszakmák oktatása, mert ezzel folyamatosan biztosítani tudják a szakember-utánpótlásukat, hanem mert egyúttal olyan munkatársakat tudunk kinevelni, akik a munkába lépésük első napjától fogva ismerik a cég kultúráját, termelési folyamatait és a leendő kollégáikat is.⁴²

3. 4. A Professio Fémipari Klaszter tevékenysége a duális szakképzésben

A Professio Fémipari és Szakképzési Klaszter fémipari megmunkálással foglalkozó vállalkozások szövetsége, amelyet 2008. április 14-én alapítottak. Létrehozásának célját a

³⁹ www.nemak.com

⁴⁰ <http://www.kormany.hu/download/d/aa/30000/Nemak.pdf> (2015. február 15.)

⁴¹ <http://www.foundry.matav.hu/>

⁴² Pardavi Mariann (2014): Szakembereket képez magának a győri Nemak. <http://www.autopro.hu/oktatas/Szakembereket-kepez-maganak-a-gyori-Nemak/9592/> (2014. október 15.).

következőkben fogalmazták meg: „*a fémiparban tevékenykedő győri és Győr környéki vállalatok összefogása, versenyképességük javítása a fémipari tevékenységekből adódó együttműködésen és közös képviseleten, érdekérvényesítésen keresztül, továbbá a szakemberhiány újszerű, innováción alapuló megoldása.*”⁴³ Jelenleg 18 tagja van a szerveződésnek, és összesen mintegy 1600 fő az alkalmazottaik létszáma. A klaszter 2 győri (Lukács Sándor Mechatronikai és Gépészeti Szakközép, Szakiskola és Kollégium, Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Középiskola) és 1 mosonmagyaróvári (Hunyadi Mátyás Szakképző és Szakközépiskola) iskolával együttműködve, a jelen kor technológiai követelményeinek figyelembevételével közösen fejleszti az elméleti és gyakorlati oktatási anyagot, valamint a szakoktatók és szaktanárok ismereteit. A tanulók gyakorlati képzésére a tagvállalatok korszerű, nemzetközi viszonylatban is versenyképes telephelyein tanulószerveződés keretén belül nyújtanak lehetőséget.⁴⁴ A célok elérése érdekében a klaszter szoros kapcsolatban áll Győr város, illetve a régió oktatási, képzési és munkaügyi intézményeivel.⁴⁵ A klaszter a következő négy fő irányt fogalmazta meg és egyben tűzte ki magának feladatként: 1. A fémipari szakmák vonzóvá tétele, pályaaorientáció (a pályaválasztás előtt álló tanulóknak szóló rövidfilmmel és szórólappal vonzóvá tenni a fiatalok számára a fémipari szakmákat; a tanulószerveződéssel a műhelyekben gyakorlati képzésen részt vevő diákok szülei számára úgynevezett szakmai szülői értekezlet tartása); 2. Szakmai oktatók, szaktanárok fejlesztése (rendszeres céglátogatásokon keresztül lehetőséget biztosítanak a tanároknak, hogy megismerhessék az egyes tagvállalatokat, az ott alkalmazott korszerű technológiákat); 3. Elméleti oktatási anyag fejlesztése (a szakképző intézmények oktatási anyagait igyekeznek a régió munkaerő piaci elvárásaihoz igazítani és a tagvállalatok igényeinek megfelelő ismeretanyaggal kiegészíteni); 4. Gyakorlati képzés fejlesztése (hangsúlyt helyeznek arra, hogy a gyakorlati képzés tartalma a jelenlegi technológia szintet képviselje, ezért a tagvállalatok elkötelezettek a gyakorlati képzőhelyeik fejlesztése mellett, valamint a tanulószerveződéssel náluk lévő minden diák számára láthatóvá és megismerhetővé teszik az üzemeikben fellelhető egyedi speciális technológiákat).⁴⁶

Felhasznált irodalom

Benedek András (1992): Adaptív szakképzési modell. Eredmények és tanulságok. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Benedek András szerk. (2006): A szakképzés-pedagógia alapkérdései. Budapest: Typotex.

Bihall Tamás (2011): A modern három éves szakmunkásképzés bevezetése Magyarországon. Szakképzési Szemle. XXVII. évf. 2011/1. 5-25.

Dávid János (2011): Érvek a duális szakképzés koncepciójának gazdagításához. Szakképzési Szemle. XXVII. évf. 2011/1. 33-41.

⁴³ <http://professio-gyor.hu/>

⁴⁴ V. ö.: Karvázy Eszter – Bajka Györgyi (2014): A munkahelyi képzés és gyakorlat minőségbiztosítása nemzetközi jó gyakorlatok alapján. Szak- és felnőttképzés. 2014. III. évf. Tanévnnyitó. 31-33.

⁴⁵ Az érintettek együttműködésére vonatkozóan lásd még: Dobszai Barbara – Vámosi Tamás (2013): A középfokú szakképző iskolák és a vállalati szféra együttműködési jellemzői a szakmai gyakorlati képzés tükrében. Szakképzési Szemle. XXIX évf. 2013/3. 23-42.

⁴⁶ <http://professio-gyor.hu/celjaink/>

Dobszai Barbara – Vámosi Tamás (2013): A középfokú szakképző iskolák és a vállalati szféra együttműködési jellemzői a szakmai gyakorlati képzés tükrében. Szakképzési Szemle. XXIX évf. 2013/3. 23-42.

Györgyi Zoltán (2011): A triális szakképzés felé? Educatio. 2011/3. 331–341.

Karvázy Eszter – Bajka Györgyi (2014): A munkahelyi képzés és gyakorlat minőségbiztosítása nemzetközi jó gyakorlatok alapján. Szak- és felnőttképzés. 2014. III. évf. Tanévnnyitó. 31-33.

Klész Tibor (2013): A szakképzéssel összefüggő legfontosabb törvényi változások áttekintése. Szak- és felnőttképzés. 2013. II. évf. 2. szám. 27-31.

Lükő István (1999): Környezet – Társadalom – Szakképzés. A tanoncoktatástól a képzéstudományig. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.

Lükő István (2007): Szakképzés pedagógia. Struktúrák és fejlesztések a szakképzésben. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.

A magyarországi szakképzés rövid áttekintése (2011). Európai Szakképzés-fejlesztési Központ (Cedefop). Luxemburg: Az Európai Unió Kiadóhivatala.

Mészáros Attila szerk. (2013): A hazai felsőoktatás fejlesztése. Duális mérnökképzés megvalósítása Magyarországon. Győr: Universitas-Győr Nonprofit Kft.

Parragh László (2013): A duális szakképzés bevezetése Magyarországon. Szak- és felnőttképzés. 2013. II. évf. 7-8. szám. 9-11.

Nagy Péter Tibor (2000): Iparos-tanonc oktatáspolitikai az irányított gazdaság születésének évtizedeiben. Magyar Pedagógia. 100. évf. 1. szám. 79-96.
http://www.magyarpedagogia.hu/document/NagyP_MP1001.pdf

Pardavi Mariann (2014): Szakembereket képez magának a győri Nemak.
<http://www.autopro.hu/oktatas/Szakembereket-kepez-maganak-a-gyori-Nemak/9592/> (2014. október 15.)

Szabó Gábor (1997): A duális képzés rendszere és a projekt orientált képzés kapcsolata. Budapest: Kandó Kálmán Műszaki Főiskola. Letölthető: <http://mek.oszk.hu/01800/01805/>.

Szilágyi János (2014): Duális képzéssel a munka világába. Az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szerepvállalása a duális képzés kialakításában. Szak- és felnőttképzés. 2014. III. évf. Tanévnnyitó. 14-16.

Szűcs Pál (1992): Szakképzés az ezredfordulón. Budapest: Tankönyvkiadó.

Tót Éva (1996): A világbanki szakképzési modell. Educatio. 1996/1. 40-49.

Vámosi Tamás (2011): Képzés, tudás, munka. A magyar szak- és felnőttképzési rendszer szerepe és funkciója a társadalmi-gazdasági térben a 21. század elején. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.